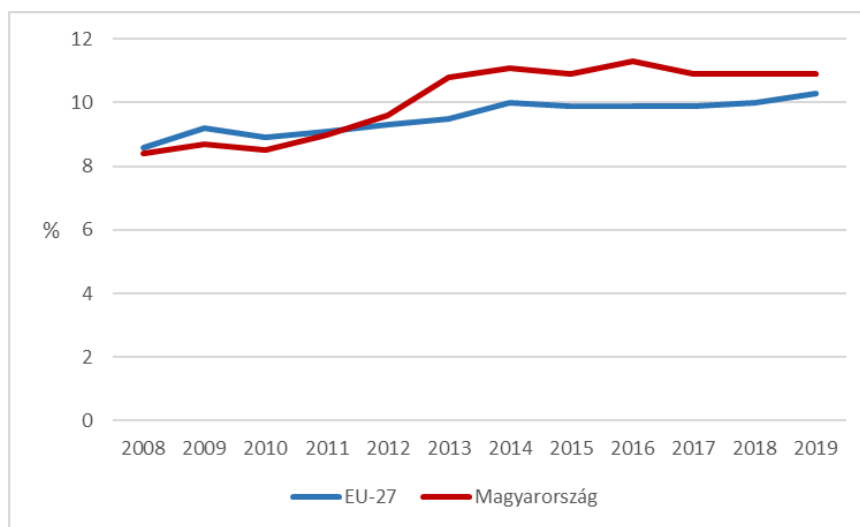

A magyar mezőgazdaság energia- és vízigény, valamint földhasználat változása

Az Eurostat és a KSH oldalról származó adatbázisok segítségével nyomon követhető a magyar mezőgazdaság intenzitásának, energia- és vízigényének, valamint a földhasználatnak a változása.

Világszerte tendencia a mezőgazdasági termelés intenzívebbé válása, ami együtt jár az input oldal (víz, növényvédőszer, műtrágyák, stb. felhasználása) növekedésével, ez pedig a fenntarthatóság ellenében hat. Szintén a fenntarthatóságot veszélyezteti az energiafelhasználás növekedése, ami az üvegházhatású gázok kibocsátása miatt is lényeges. Az elmúlt tíz évben jelentős volt a mezőgazdaság energiaköltségének változása, amely nem csupán az árak emelkedéséről, de a felhasznált energia mennyiségének növekedéséről is tanúskodik. Ráadásul a mezőgazdaság ÜHG kibocsátása Magyarországon nagyobb léptékben nőtt az elmúlt évtizedben, mint az európai átlag, aminek következményeképp a kibocsátás napjainkban az uniós átlagot meghaladja (1. ábra).

1. ábra: A mezőgazdaság üvegházgáz kibocsátása Magyarországon és az EU-ban 2008-2019
Figure 1: Greenhouse gas emission of agriculture in Hungary and within the EU between 2008 and 2019.

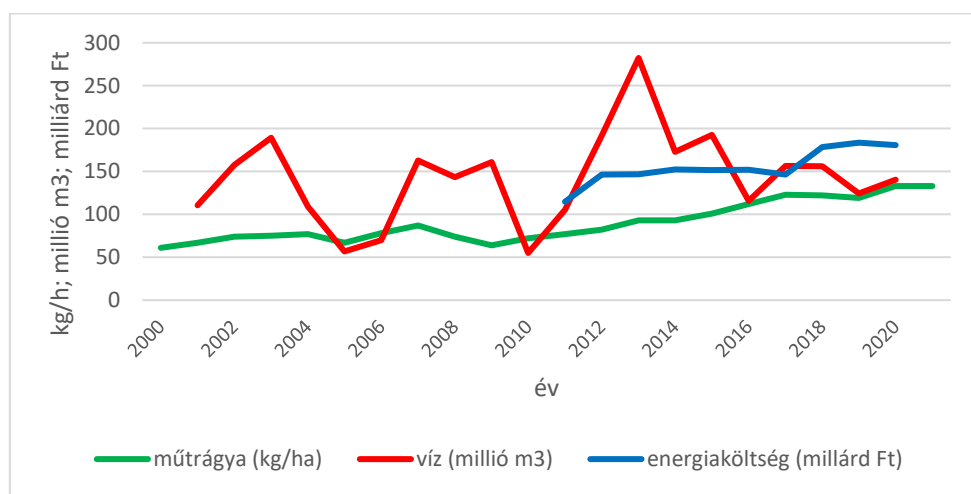
Forrás: Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/agri-environmental-indicators>

Az Eurostat adatai azt jelzik, hogy a 2010-es években a korábbi kedvező folyamat, ami az energiafelhasználás mérséklődését jelentette, visszafordult, és 2010-2016 között 32%-kal nőtt az energiafogyasztás. Az energiaköltség 2011 és 2020 között 37%-kal (114713-ról 180657 millió Ft-ra) növekedett.

A rendszerváltás utáni gazdasági összeomlás a műtrágyák, növényvédő szerek és egyéb anyagok felhasználásának visszaesését eredményezte. 2000 után azonban megduplázódott a hektáronkénti műtrágya mennyisége (2000: 61 kg/ha; 2021: 133 kg/ha). Emellett az öntözésre fordított vízmennyiség is – értelemszerűen a csapadék meglétével vagy hiányával összhangban – növekedett az elmúlt húsz évben (110,7-ről 140,56 millió m³-re) (ksh.hu). A növekvő vízfelhasználás a csökkenő készletek mellett azért is probléma, mert a klímaváltozás egyik kulcseleme a vízmennyiség alakulása, a vízhez való hozzáférés beszűkülése. Ennek következtében az öntözési lehetőségek a jövőben egyre kérdésesebbé válnak, így a

vízfelhasználás bővülése nem tekinthető fenntartható irányynak. A mezőgazdaság alkalmazkodásához a művelési módok és a növényfajták olyan megválasztása is beletartozik, amelyek szárazabb körülmények között, adott esetben öntözés nélkül is kielégítő terméseredményekhez vezetnek. Ebben a folyamatban a biogazdálkodás, vagy olyan alternatív gazdálkodási formák, mint pl. a permakultúra, kitüntetett szerepet játszhat. A különböző ráfordítások alakulását mutatja be a 2. ábra.

Magyarországon az ökológiai gazdálkodás térnyerése sajátosan alakult. A biogazdálkodással és az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekkel érintett művelt földterületek megjelenése a 2000-es évek elejére tehető. A gazdálkodók eleinte pozitívan fogadták az agrár-környezetgazdálkodási programokat és lehetőségeket, azonban az uniós csatlakozás után kialakult bürokratikus rendszer nehézségei miatt az agrár-környezetgazdálkodási intézkedésekkel megművelt összterület valamelyest csökkent.

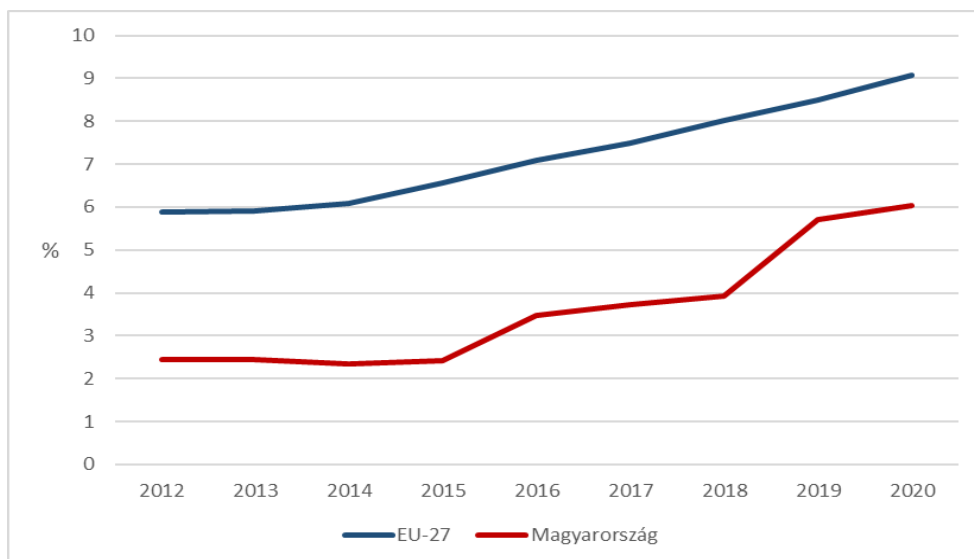

2. ábra: A műtrágya felhasználás, értékesített öntözővíz és a mezőgazdaság energiaköltségének alakulása 2000-2021 között Magyarországon

Figure 2: Trends in fertilizer irrigation water use and energy cost of agriculture between 2000 and 2021 in Hungary

Forrás: KSH

A biogazdálkodás esetében a 2010-es évekig – az EU-val ellentétben – nem figyelhetünk meg számottevő területnövekedést, ami sokáig 2% körül stagnált. Ezt követően azonban arányaiban hasonló bővülés tapasztalható a biogazdálkodást folytató területekben, mint az EU-ban, ami 2012-2020 között 3-3,5%-os növekedést jelent (3. ábra).

3. ábra: Ökológiai gazdálkodást folytató területek

Figure 3: Area under organic farming

Forrás: EUROSTAT, Agrár-környezetgazdálkodási indikátorok,
<http://ec.europa.eu/eurostat/web/agri-environmental-indicators>

CAPTIVATE projekt, amelyet az Európai Unió Erasmus+ programja finanszíroz, a mezőgazdasági termelők és mezőgazdasági tanácsadók tudásátadására és szakképzésére irányul az EU jelenlegi stratégiai irányvonalaihoz – mint például a Zöld Megállapodás, a "Farm to Fork" stratégia és a Biológiai Cselekvési Terv – kapcsolódóan. A CAPTIVATE egyik fő célja, hogy a gazdálkodók jobban megértsék a feltételrendszert, az ökoszisztemeket és a vidékfejlesztési szabályozásokat, felelősegteljesebben és tudatosabban válasszák ki és vegyenek részt az egyes rendszerekben, hatékonyabban hajtva végre az új KAP-intézkedéseket.

**Funded by
the European Union**